

SATVERSMES TIESAS TIESNESIS

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 12. novembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 190/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 249.¹ pantu, ciktāl tas ļauj neievērot divu gadu noilguma termiņu prasības par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu celšanai (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 92. panta pirmajam teikumam, kā arī 94., 95. un 96. pantam;

1.2. apturēt Vidzemes apgabaltiesas [datums] lēmumu civillietā Nr. [..].

2. Apstrīdētās normas pirmā daļa nosaka, ka tiesa pēc lietas dalībnieka lūguma nosaka ekspertīzi bērna bioloģiskās izcelšanās noteikšanai. Savukārt saskaņā ar apstrīdētās normas otro daļu, ja kāds no lietas dalībniekiem izvairās no ekspertīzes, tiesa pieņem lēmumu par šīs personas piespiedu nogādāšanu tiesu ekspertīzes izdarīšanai.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas

neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Saskaņā ar šā panta sestās daļas 1. punktu pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka pret Pieteikuma iesniedzēju [datums] tika celta prasība par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu. Rajona tiesa prasību noraidīja, jo prasītājs nebija pierādījis apgalvojumu, ka tikai divus gadus pirms prasības celšanas tiesā uzzinājis par to, ka nav bērna bioloģiskais tēvs. Par rajona tiesas lēmumu prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību un vienlaikus lūdza veikt ekspertīzi bērna bioloģiskās izcelšanās noteikšanai. Apgabaltiesa prasītāja lūgumu apmierināja. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma nav pietiekami skaidri formulēta, lai varētu izprast no tās izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tās piemērošanas tiesiskās sekas. Tāpat apstrīdētā norma nenodrošina arī aizsardzību pret tās patvaļīgu piemērošanu. Tādējādi apstrīdētā norma aizskarot viņai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, 94., 95. un 96. pantā ietvertās pamattiesības, kā arī pārkāpjot Satversmes 1. pantā ieterto tiesiskās palāvības aizsardzības principu.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Satversmes tiesā vērsas, jo apstrīdētā norma neesot skaidra. Tomēr no pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības nepiekrīt apgabaltiesas lēmumam noteikt ekspertīzi bērna bioloģiskās izcelšanās noteikšanai. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apgabaltiesa nedrīkstēja piemērot apstrīdēto normu situācijā, kurā, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, ir iestājies prasības celšanas noilgums, kā to bija secinājusi pirmās instances tiesa. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējas argumenti balstīti no apgabaltiesas atšķirīgā lietas apstākļu izvērtējumā.

Satversmes tiesas kompetencē neietilpst pārbaudīt tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Tiesību normu piemērošana konkrētās lietas apstākļos ietilpst tiesas, kas izskata paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanas prasību, kompetencē. Tiesa patstāvīgi izvērtē, vai lietā iestājies prasības noilgums, kā arī to, vai lietā noteicama ekspertīze. Apstrīdētā norma regulē vienīgi ekspertīzes noteikšanas kārtību. Savukārt paternitātes apstrīdēšanas prasības celšanas noilgumu noteic Civillikuma

149. pants. No pieteikumā minētajiem argumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās interpretācija vai piemērošana konkrētās lietas apstākļos, rada Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 1. pantā, 92. panta pirmajā teikumā, kā arī 94., 95. un 96. pantā ietverto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Pieteikumā lūgts atzīt, ka apstrīdētā norma neatbilst vairākām Satversmes normām, taču pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādas konkrētas uz Pieteikuma iesniedzēju attiecināmas pamattiesības izriet no katras pieteikumā norādītās Satversmes normas un kādā veidā apstrīdētā norma rada Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai un sestās daļas 1. punktam.

4. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 190/2025).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis